

pořádá:
Festival Vyšehrátka pořádá Studio DAMÚZA o.p.s.

autoři konceptu:
Tomsa Legierski, Daniela Fialová, Vitek Maštálř

scénografie:
Dominika Lippertová, Marie Hásková, Jan Rybák

autorka textů a ilustrací:
Kristýna Plíhalová

grafický design:
Vojtěch Vavřín

grafická úprava:
Radek Večeřa

© VYŠEHRÁTKY 2015

(nejen)
pro děti a jejich
rodiče

ZPRÁVA O JEDNÉ VÁLCE

pracovní listy

www.vysehratky.cz

VYŠEHRÁTKY
VYČŮRAT
A HRÁT!

2015

vyšehrad
národní kulturní památka

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2

Nadace
Vodafone
Česká republika

DAMU

Pražské povstání

Na jaře roku 1945 už byla válka u konce. Nacisté v celé Evropě prohrávali. Na území Protektorátu přicházela ze západu americká a z východu ruská armáda. Nacisté už neměli kam uniknout. Pražané začali oslavovat vítězství, ale Němci se nechtěli jen tak vzdát, nerespektovali zastavení bojů a dále pokračovali ve střelbě, i do obyčejných lidí. V Praze se bojovalo, dokud nepřijela ruská armáda, která Němce konečně vyhnala.

Pražané stavěli na obranu barikády. Jednu máš i na obrázku. Vezmi si papír a nakresli vlastní barikádu. Z čeho bys jí postavil?

Pražané stavěli barikády rychlostí 91,6 barikád za hodinu. Kolik jich v Praze stálo za 24 hodin?

Jak rychle by barikádu postavila tvoje třída?

Protektorát Čechy a Morava

Evropa se zotavila z hrůz první světové války a lidem se žilo čím dál tím lépe. Až do roku 1929, kdy zkrachovala americká burza. Nastala celosvětová hospodářská krize. Lidé přišli o práci, nebylo co jíst. Bylo třeba najít řešení, jak z krize ven. V Německu takové řešení nabídl Adolf Hitler: nacismus. Z hospodářské krize obvinil Židy a Němce prohlásil za nadřazený národ všem ostatním národům.

Hitler chtěl sjednotit všechny Němce, a proto prohlásil, že část československého území (Sudety) vůbec Československu nepatří, protože na něm žije víc Němců než Čechoslováků. Ostatní evropské státy měly strach, aby Německo neobsadilo Sudety násilím a nevyvolalo tak novou válku. Proto se dohodly, že Československo musí Německu Sudety předat dobrovolně. To se také v září 1938 stalo. Ale o půl roku později Hitler obsadil i zbytek Československa a zřídil nový stát: Protektorát Čechy a Morava.

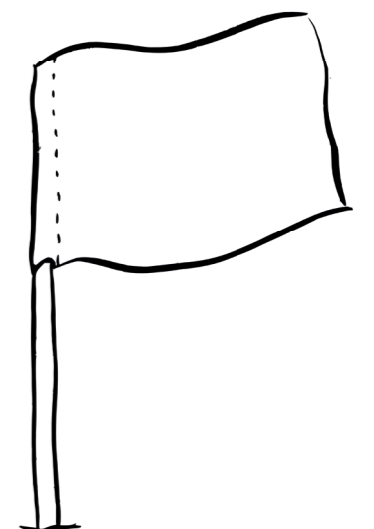
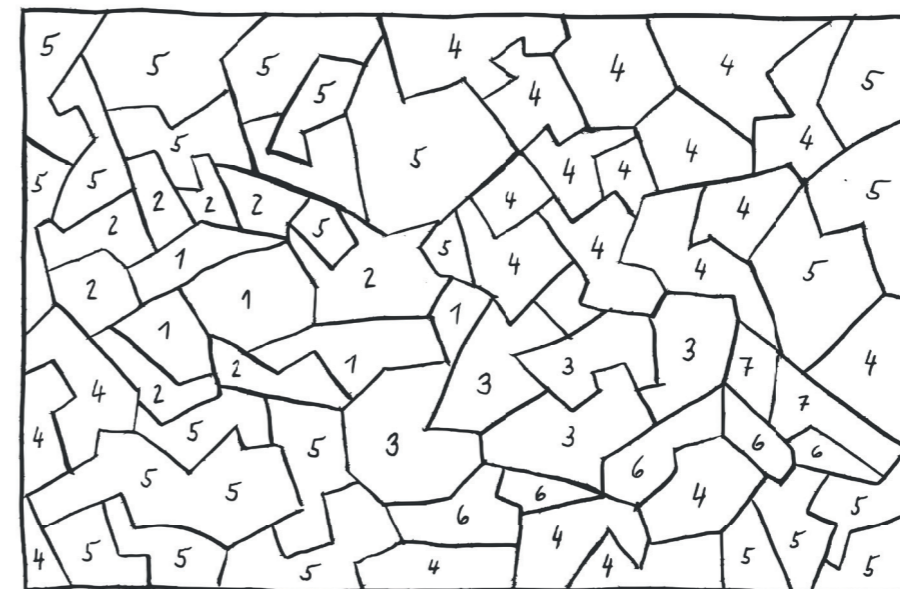
OTÁZKA

Proč nebylo součástí Protektorátu Slovensko?

Jak se jmenuje smlouva, kvůli které muselo Československo vydat Německu Sudety?

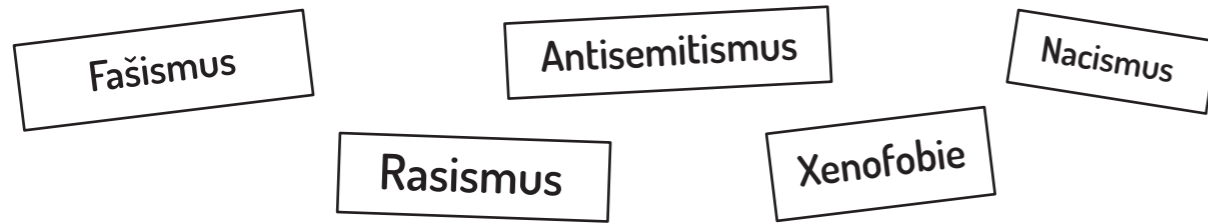
Vybarvi obrázek.

Pro každé číslo zvol jinou barvu. Co znamenají čísla 1, 2, 3, 6 a 7?

Do prázdné vlajky nakresli vlajku Protektorátu Čechy a Morava.

Vystřihni pole s hesly a nalep je správně k textům..

→ Politická ideologie, která vznikla v Itálii. Zastává názor, že všechno patří všem, členové jednoho národa musí držet při sobě, národ musí být dobře vyzbrojený, aby se mohl bránit, mladí a silní lidé mají přednost před ostatními. Tyto myšlenky prosazuje vláda silou. To znamená, že kdo s ní nesouhlasí, bude uvězněn nebo zabit.

→ Politická ideologie, která zastává názor, že nejdůležitější pro národ je zachovat čistou "rasu". Vše patří všem, národ má mít silnou armádu, aby se mohl bránit, důležité je být silný a zdravý, za vše špatné mohou Židé a každý kdo není čistého etnika, musí být odstraněn. O všem rozhoduje vláda (pro dobro lidu) a kdo s ní nesouhlasí, bude uvězněn nebo zabit.

→ Názor, že je možné určit hodnotu člověka podle jeho barvy kůže. Tento názor je součástí některých politických ideologií, které se snažily držet různá lidská etnika oddělená (černoši v Americe například nesměli používat stejné záchody jako běloši) anebo se dokonce pokusily některé rasy úplně vyhladit.

→ Nepřátelství vůči Židům, ať jsou to vyznavači židovského náboženství, nebo příslušníci židovského národa. Toto nepřátelství má dlouhou tradici začínající už ve starověkém Egyptě. V moderní době vyvrcholilo hromadným vyvražďováním Židů za druhé světové války.

→ Nepřátelství ke všemu cizímu a neznámému. Především strach z cizinců, lidí jiného národa nebo ze všeho, co z ciziny pochází.

OTÁZKA

Jak se projevují některé tyto ideologie v současné době? Setkal ses s nimi ve svém okolí?

OTÁZKA

Které skupiny lidí považovali nacisté za své nepřátele?

Dokonalý člověk: árijec

KVÍZ

Představ si, že ses ocitl v roce 1941. Odpovídej na otázky a počítej body:

Byl tvůj otec, dědeček i pradědeček Němec? (ano 0 bodů / ne 1 bod)

Byla tvá maminka nebo babička Židovka? (ano 1 bod / ne 0 bodů)

Hlásíš se k nějakému náboženství? (ano 1 bod / ne 0 bodů)

Máš blond vlasy? (ano 0 bodů / ne 1 bod)

Umíš německy? (ano 0 bodů / ne 1 bod)

Jsi dyslektik? (ano 1 bod / ne 0 bodů)

Trpíš nějakou alergií? (ano 1 bod / ne 0 bodů)

Jsi komunist? (ano 1 bod / ne 0 bodů)

VÝSLEDEK

0 bodů

Jsi dokonalý árijec a plnohodnotný člen Německé říše.

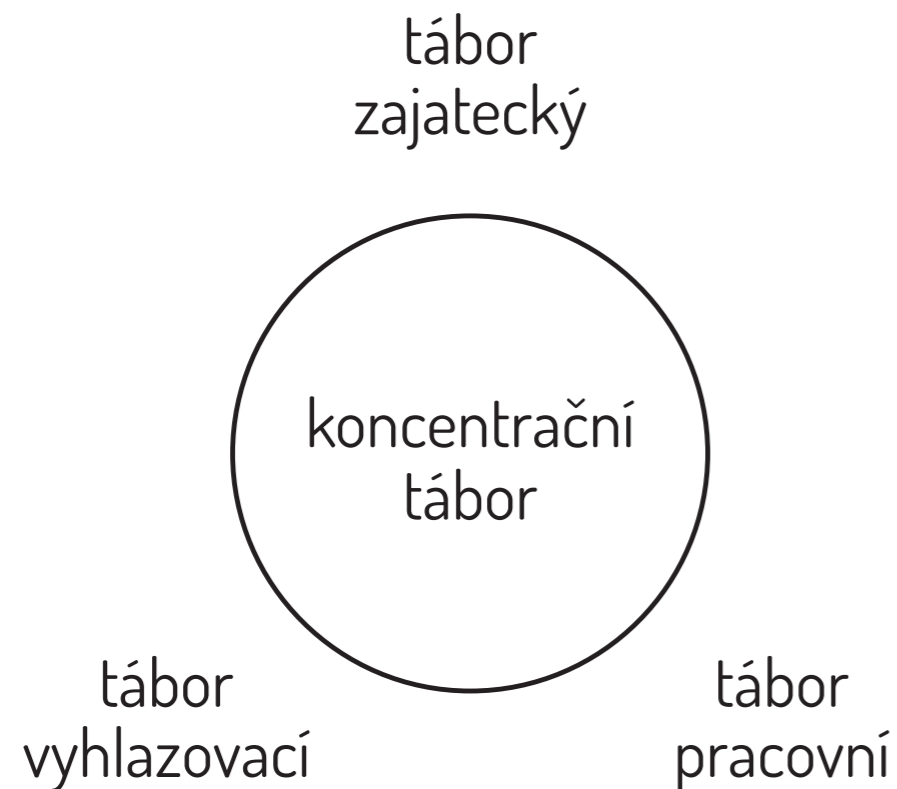
1 - 8 bodů

Nejsi dokonalý árijec. S velkou pravděpodobností skončíš v koncentračním táboře.

Holocaust

Holocaust je způsob, jakým se Hitler chtěl vypořádat se svými nepřáteli. Začal je pronásledovat, zavírat do koncentračních táborů a hromadně zabíjet. V průběhu holocaustu zemřelo 11 - 17 milionů lidí. 6 milionů z nich bylo Židů. Asi 307 000 lidí bylo z Československa.

Poznáš o jakém druhu koncentračního tábora je řeč?

- Koncentrační tábor poprvé zřídili Britové během búrské války. Potřebovali shromáždit na jednom místě rodiny búrských bojovníků, aby se spolu nemohly stýkat.
- Tyto tábory Němci zřídili, aby převychovali zločince a nepřizpůsobivé jedince, aby se mohli stát plnohodnotnými členy německé společnosti. Ve skutečnosti se mnoho zajatců v takových táborech upracovalo k smrti nebo bylo posláno do vyhlazovacích táborů.
- Nacisté byli rozhodnutí své nepřátele zabít a zůstat tak jedinou čistou rasou, která bude vládnout světu. Proto zřídili tento druh koncentračních táborů, který sloužil k hromadnému zabíjení lidí.

Přečti si následující dobový text:

Provolání k obyvatelstvu.

Podle vůle vůdce a nejvyššího velitele německé branné moci vkročilo německé vojsko do vašeho území s příkazem, aby udrželo klid a pořádek a převzalo ochranu obyvatelstva.

Vykonávací moc v území obsazeném německým vojskem svěřuje se velitelům armádních skupin. Veškerá veřejná správa pokračuje v práci, nebude-li nic jiného nařízeno. Toto platí také pro policii, poštu, železnici a veřejné závody.

Všechny hospodářský život běží dál. Každý zůstaň na svém místě a pokračuj v práci. Vzdání se práce pokládá se za sabotáž.

Nařízením německých vojenských úřadů musí se nepodmínečně uposlechnout. Každý říd' se podle rozkazů vydaných k prospěchu celku i jednotlivce. Vrchní velitel armády.

Obyvatelstvu.

K udržení klidu a pořádku nařizují se následující ustanovení:

Policejní hodina stanoví se pro všechny hostince na 20 hodin. V době od 21 hodin do 6 hodin nesmí žádný obyvatel svůj dům opustiti.

Kdo za účelem zaměstnání v uvedené době dům opustiti musí, n. př. lékaři, železničáři a.t.d., necht' si obstará ihned u purkmistra neb starosty průkaz opatřený razítkem některého německého vojenského velitelství neb správního úřadu.

Veškeré tábory lidu a průvody se zakazují.

Všechny zbraně včetně munice, třaskaviny, dále veškeré radiovysílače, které nejsou státním majetkem, musí býti odevzdány purkmistrům neb starostům za stvrzenku a tyto je odevzdají nejbližšímu vojenskému úřadu.

Purkmistři neb starostové jsou za výkon těchto ustanovení odpovědní.

Přečiny a zločiny proti veřejné bezpečnosti, proti vojsku a jeho zařízení a proti ustanovení německých vojenských a civilních úřadů se bezohledně stíhají a těžce trestají.

Vrchní velitel německé armády.

Zdroj: "Tištěné letáky v německo-českém jazyce, které byly vyvěšovány v českých obcích německými okupačními vojsky 15. března 1939. Zdroj Kronika Hradce Králové, dostupné z www.fronta.cz".

VYČURAT
A HRÁT!

U T Ě H R Á T K Y

Podle toho, co sis přečetl na předešlé straně vybarvi:

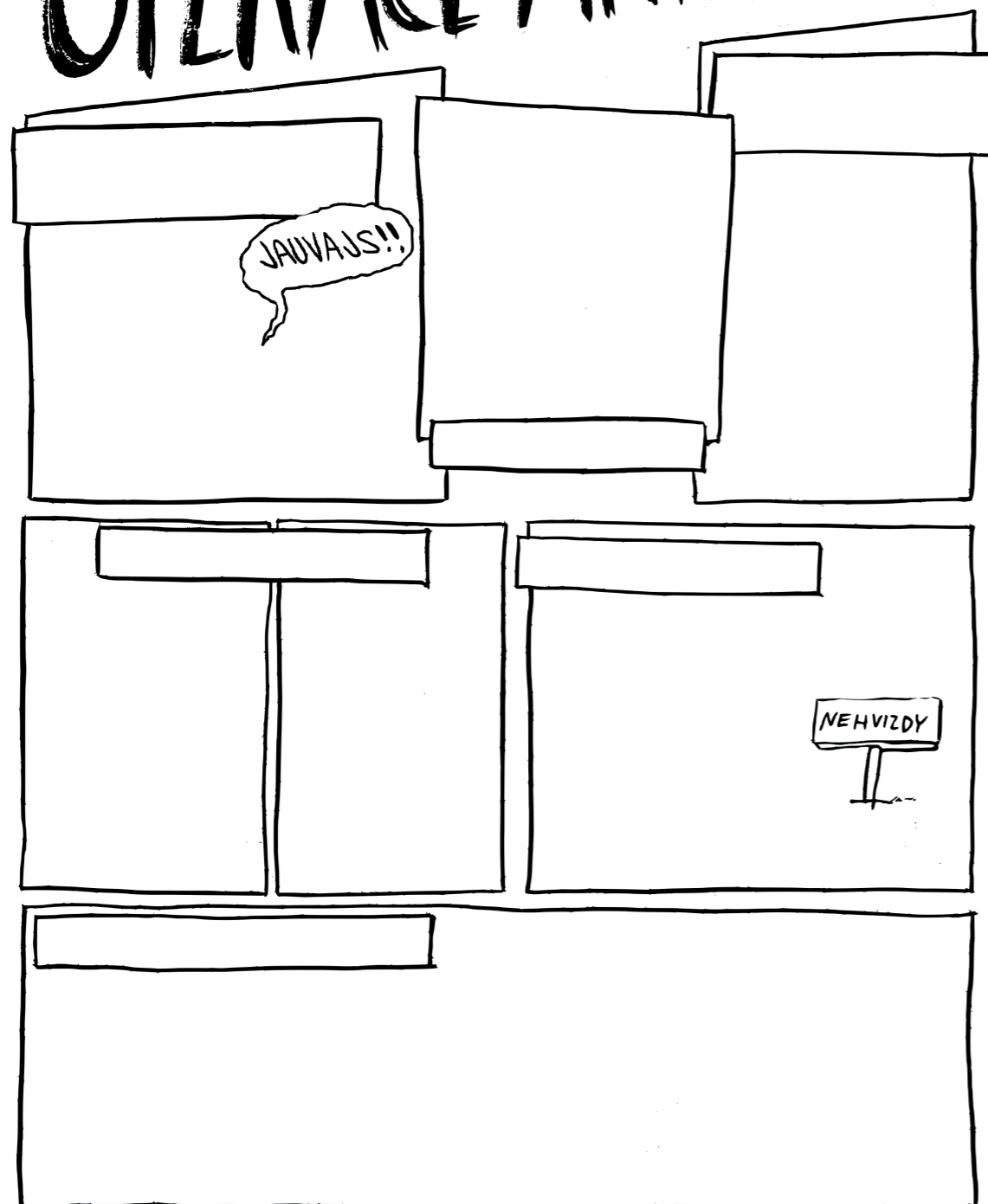
VYČURAT
A HRÁT!

U T Ě H R Á T K Y

- f) Do Protektorátu byli Gabčík s Kubišem vysazeni v půl třetí ráno.
- g) Heydrich jede ze svého záměčku poblíž Prahy na Pražský hrad.
- h) O týden později. Heydrich umírá na následky zranění.
- i) Gabčík a Kubiš jsou obklíčeni v kostele.
- j) Zastřelili se dřív, než mohli být zatčeni.

OPERACE ANTHROPOID

- a) Rotmistr Gabčík a rotný Svoboda byli vybráni, aby zastřelili Reinharda Heydricha. Svoboda se ale zranil při cvičném seskoku a musel být nahrazen.
- b) Rotmistrem Janem Kubišem.
- c) Letci byli cvičeni v přípravě výbušnin...
- d) ...seskoku padákem...
- e) ...ve střelbě ...

Jak jsme se bránili

Československo nikdy nebylo s Německem ve válce. Pokud chtěli lidé v Čechách a na Moravě bojovat proti Hitlerovi, museli to dělat tajně - v odboji. A to buď doma nebo v cizině. Mnoho našich mužů odešlo do zahraničí. Buď na východní frontu do Sovětského svazu nebo například do Velké Británie, kde sídlila československá exilová vláda. Tam se připojili ke Královskému letectvu neboli RAF a stali se jeho důležitou součástí.

Vytvoř heslo, jako kdybys psal slovník.

Co je to exil?

Co je to odboj?

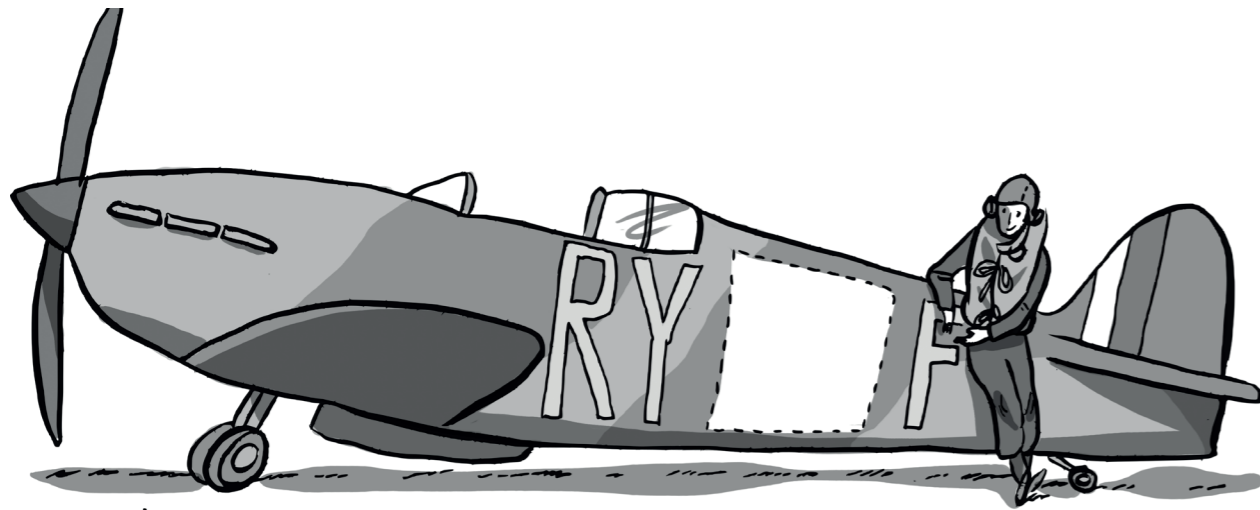
OTÁZKA

Kolik československých letců bylo součástí RAF?

Co znamená zkratka RAF?

Zjisti jméno některého z českých pilotů a něco o jeho životě. Co tě na něm nejvíc zaujalo?

Na letadlo nakresli chybějící znak RAF.

Pokud tě příběhy o českých pilotech ve Velké Británii zaujaly, můžeš se podívat na český film Jana Svěráka Tmavomodrý svět. Znáš ho?

Heydrichiáda

V Protektorátu sílil odpor proti německé nadvládě. A tak Hitler poslal v roce 1941 do Prahy nového protektora: Reinharda Heydricha. Ten vyhlásil v Protektorátu stanné právo a snažil se potlačit jakýkoli odboj. Jeho vláda byla krutá. Z Velké Británie byli proto posláni dva českoslovenští letci, speciálně vycvičení k tomu, aby Heydricha zabili. Jejich mise se nazývala operace Anthropoid.

OTÁZKA

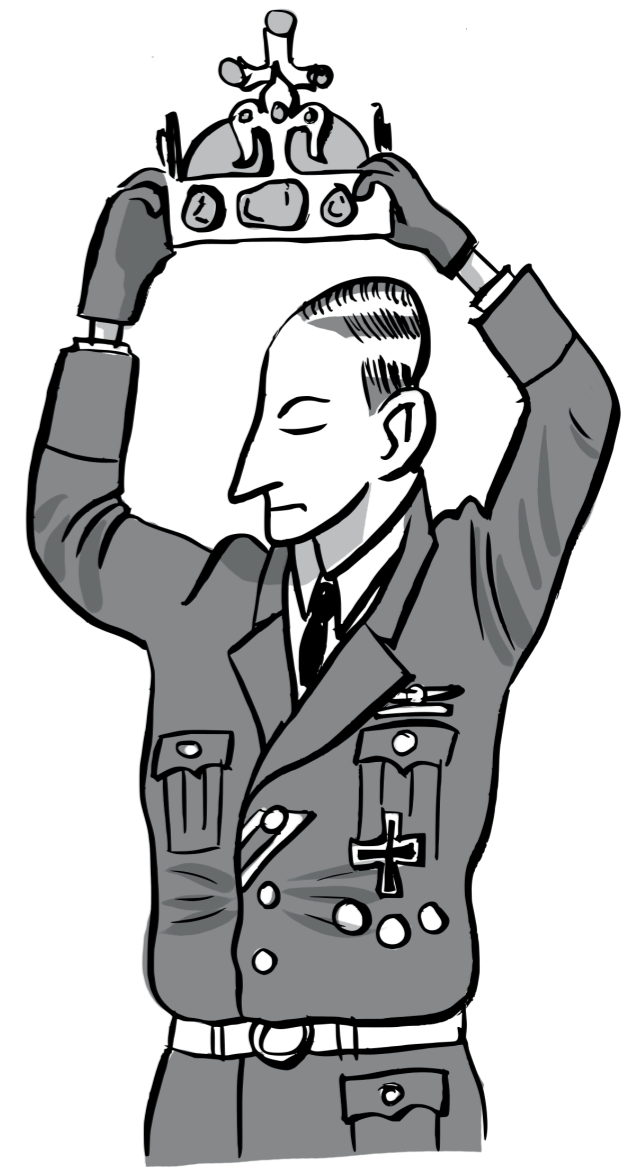
Latinské slovo "protectio" znamená "ochrana". Co podle tebe tedy znamená slovo "protektorát"?

OTÁZKA

A kdo je to "protektor"?

Co je stanné právo?

Viš o jaké legendě vypráví obrázek?

Na následující straně jsou prázdná okénka komiksu. Dokresli, jak myslíš, že probíhala operace Anthropoid.